

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	ความคิดทางปรัชญาในพิธีกรรมข้าวของล้านนา
ชื่อผู้เขียน	นายขวัญฟ้า ศรีประพันธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชาปรัชญา
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ศาสตราจารย์ ดร.สิทธิ บุตรอินทร์ ประธานกรรมการ อาจารย์ ดร.พิสิฐฐ์ โคตรสุโพธิ์ กรรมการ อาจารย์ ดร.วิโรจน์ อินทนนท์ กรรมการ

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่อง "ความคิดทางปรัชญาในพิธีกรรมข้าวของล้านนา" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดทางปรัชญาที่ปรากฏในพิธีกรรมข้าว เกี่ยวกับทัศนะต่อโลกและชีวิต , ปฏิสัมพันธ์ต่อโลกที่มนุษย์พึงปฏิบัติ และความดีซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายในชีวิต ในการดำเนินการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้อาศัยข้อมูลหลายแหล่ง อาทิจาก เอกสารคัมภีร์โบราณ ตำราพิธีกรรม หนังสือและเอกสารทางวิชาการต่างๆที่เกี่ยวกับพิธีกรรมข้าว รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้ประกอบพิธีกรรม ชาวนา ผู้รู้ในหมู่บ้าน และผู้เชี่ยวชาญด้านล้านนาคดี

โดยการนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มารวบรวมให้เป็นหมวดหมู่ และทำการวิเคราะห์อย่างละเอียด จึงช่วยให้ผู้วิจัยได้ทราบว่า พิธีกรรมข้าว คือ การแสดงออกทางพฤติกรรมสำคัญยิ่งประการหนึ่งของมนุษย์ ที่มีความคิดทางปรัชญาอยู่เบื้องหลัง และสัมพันธ์กับโลกเหนือธรรมชาติที่อ้างอิงถึง เป็นพฤติกรรมที่มนุษย์กระทำเพื่อมุ่งหวังให้สิ่งเหนือธรรมชาตินั้นๆอำนวยประโยชน์ให้อย่างน้อยก็ขอให้ปกป้องคุ้มครองตนเอง ครอบครัวและชุมชน ให้อยู่รอดปลอดภัยและร่มเย็นเป็นสุข ความคิดความเชื่อที่มีอิทธิพลต่อการประกอบพิธีกรรมข้าวล้านนา ได้แก่ ความเชื่อเรื่องผีและวิญญาณดั้งเดิม ศาสนาพราหมณ์ ศาสนาพุทธนิกายมหายาน และศาสนาพุทธนิกายเถรวาท

1. ในการศึกษาทัศนะเชิงอภิปรัชญาในพิธีกรรมข้าวของล้านนา เรื่องธรรมชาติของโลกและมนุษย์ ผู้วิจัยได้ตั้งประเด็นศึกษาหลักไว้ 2 ประการ

1.1 ธรรมชาติของโลก ผลการศึกษาพบว่า ชาวล้านนามีทัศนะเรื่องต้นกำเนิดของโลกว่า โลกเกิดจากการรวมตัวของเหตุปัจจัยในสภาวะที่เหมาะสมสำหรับชาวล้านนาโลกที่เป็นจริงมี 2 โลก คือ โลกธรรมชาติภายใต้ประสบการณ์ผัสสะตรง และโลกเหนือธรรมชาติที่อยู่เหนือ

ประสบการณ์ผัสสะตรง โลกทั้ง 2 มิติสัมพันธ์กันในลักษณะที่ซ้อนและเชื่อมกันอยู่อย่างแยกไม่ได้ แต่มีไชนี่หนึ่งเดียวกัน โดยโลกเหนือธรรมชาติจะมีอิทธิพลอย่างลึกซึ้งและกว้างไกลต่อการดำเนินชีวิตของชาวล้านนา ได้แก่ ขวัญ ผี เทวดา พระพุทธเจ้า และนาค นอกจากนี้ ชาวล้านนายังมีทัศนะว่า ความเป็นไปของโลกตามมิติแรกเกิดจากพลังอำนาจของโลกเหนือธรรมชาติตามมิติที่สอง รวมถึงความคิดและความเชื่อเรื่องฤกษ์ยามยามดี และกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ

1.2 ธรรมชาติของมนุษย์ ผลการศึกษาพบว่า แต่ละคนมีทั้งสิ่งธรรมชาติและเหนือธรรมชาติอยู่ในตัว โดยองค์ประกอบมนุษย์ประกอบด้วย กาย จิต ขวัญ ที่สำคัญที่สุด คือ ขวัญ อันเป็นสภาวะ "พลังหรืออำนาจ" ครองอยู่ในร่างกายกับจิตใจ เป็นองค์ประกอบที่สร้างพลังหรือกำลังใจโยงสู่กำลังกายของมนุษย์

2. ในการศึกษาทัศนะเชิงจริยศาสตร์ในพิธีกรรมข้าวของล้านนา ผู้วิจัยได้พบความคิดทางจริยศาสตร์ด้านคุณค่าทางพฤติกรรมของมนุษย์ที่ปรากฏในพิธีกรรมข้าวในหลายมิติและหลายระดับ ที่เด่นชัดที่สุด คือ ชาวล้านนามีทัศนะว่า คุณค่าเป็นสิ่งสัมพันธ์ (relative) เป็นเหตุปัจจัยนำสู่คุณค่าที่มีความสมบูรณ์ (absolute) ในตัวเอง ชาวล้านนาให้ความสำคัญทั้งคุณค่าในเชิงทฤษฎี (theoretical) สัมพันธ์กับคุณค่าในเชิงปฏิบัติ (practical) หมายความว่า ความคิดใด ๆ จะมีคุณค่าก็ต่อเมื่อต้องสามารถนำสู่การปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ได้ ในขณะเดียวกัน ความคิดและการกระทำนั้น จะต้องสอดคล้องกับหลักธรรมของพระพุทธศาสนาอีกด้วย

3. สำหรับทัศนะชาวล้านนา เรื่องปฏิสัมพันธ์ต่อโลกที่มนุษย์พึงปฏิบัติ ผลการศึกษาพบว่า ชาวล้านนาให้ความสำคัญ 3 ประการเกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรมจากพิธีกรรมข้าว คือ ความกตัญญูตักเตือนและเคารพนอบน้อมต่อผู้มีพระคุณและสิ่งมีคุณ ความเกรงกลัวต่อบาป และการสืบทอดค้ำจุนพระพุทธศาสนา

4. จากการศึกษาเรื่องความดีสูงสุด ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดในชีวิตของชาวล้านนา ผู้วิจัยได้พบทัศนะชาวล้านนาว่า ชาวล้านนาถือเอาทั้งความพึงพอใจสูงสุดในระดับโลกก็ยสุขเป็นจุดหมายในระดับเบื้องต้น ในขณะเดียวกัน การกระทำนั้นต้องเป็นไปตามหน้าที่ และต้องเป็นการกระทำที่นำไปสู่การพัฒนาสติปัญญา เพื่อให้มีความสมบูรณ์ในตัวเองในระดับโลกุตระสุข

Thesis Title	Philosophical Thought from Lanna Rice Rituals	
Author	Mr. Kwanfa Sripaphandh	
M.A.	Philosophy	
Examining Committee	Professor Dr. Siddhi Butr-Indr	Chairman
	Lecturer Dr. Phisit Kotsupho	Member
	Lecturer Dr. Viroj Inthanon	Member

Abstract

This thesis entitled "Philosophical Thought from Lanna Rice Rituals" aims to study philosophical thoughts on human life and the world found in Lanna rice rituals, ideal human interaction with the world, and the Summum Bonum of human life.

The research has been conducted with the help of collecting data from various sources, such as ancient scriptures, ceremony documents, textbooks and other academic documents relevant to rice rituals, including the interviews of the masters of rice ritual conductors, village learned farmers and experts in Lanna studies.

The collected data then were served to be categorized accordingly, and thoroughly analyzed. From these data analysis, it has been conceived that the rice rituals are, in fact, a significant expression of human beings with philosophical concept underlined in relation to the supernatural beings that are referred to in the rituals. These rituals are basically performed by human beings to plead the supernatural power in order to protect them, together with their families and communities for their safety, peace and security. These Lanna rice rituals are influenced, more or less, by popular and original belief of the spirits and souls, Brahmanism, Mahayana and Theravada Buddhism.

1. From the Lanna people's view point of the nature of the world and human beings, the researcher has found and founded two study remarkable points :

1.1 On the nature of the world, it has been found that the Lanna people believe that the world is assembled properly by the essential elements due to its causational factors. But the world in reality , according to the Lanna people's view point is composed of 2 worlds ; the natural world to be directly experienced and the supernatural one beyond the act of touching. These two levels of the world are related to each other , in such a complicated manner that they could not be separated. The supernatural world means extensive and significant entities for the Lanna people's way of life such as morale, evil spirits, deities, the Buddha and Naga. In addition, the Lanna people also perceived the on-going situations of the world stemmed from the supernatural power, auspicious principles , and the principle and law of the Nature itself.

1.2 On human nature, this work has shown that each human being is the component of both the natural and the supernatural in itself , which is consisted of the physical , mental and morale , while the morale (khwan) is in the most important principle invested in man's physical and mental. Morale itself is a component , special power or force that generates strength or soul power connected to the human physique.

2. From the study of Lanna people's view point of human behaviour value , the researcher has conceived several ethical concepts in terms of human behaviour in multiple layers and dimensions. One of the prominent is that they view each value as something related to the factor conducive to the absolute entity itself. This has to be viewed from their own experienced development from the imperfect to the perfect being. As a result, the relationship of two principles of the value can not

be entirely separated , the theoretical as well as practical value. That is , any work done will be valuable only if it is beneficial to human being and to be referred basically to Buddhism as well.

3. On ethical norms for human interaction interrelation with the world, there are the most important features : the gratitude and the respect for their benefactors, the fear from all kinds of sins, and the last is to support Buddhism.

4. On Summum Bonum , the research has found that secularism has been held basically in their aims of ritualistic life , but at the same time, what they have traditionally practiced could be on its functionalism and should be guided to the development of wisdom for the sake of their perfectionism and transcendentalism.